

ŠKODY ZVEROU V MLADÝCH PORASTOCH PODĽA ÚDAJOV PSL K ROKU 2023

Andrej Gubka

Gubka, A.: Damage caused by game in young forest stands according to FNP data to year 2023. APOL, 2024, vol. 5, no. 2, p. 316–319.

Abstract: Game damage in Slovakia, according to data from forest management programs, is gradually increasing. The most affected districts include Trnava, Prievidza, and Levoča. Submontane areas are particularly heavily impacted.

Key words: damages; game; forests; forest management program

Úvod

Škody zverou patria na Slovensku v mnohých oblastiach k najvýznamnejším problémom ochrany a pestovania lesa. Dôvodom je aj to, že sme dlhodobo nevedeli nájsť spôsob ako údaje o škodách zverou vhodným spôsobom získať, vyhodnotiť a následne stanoviť vplyv zveri na prostredie a vykonať adekvátne opatrenia na ich zníženie. V tomto článku by sme chceli prezentovať výsledky z údajov programov starostlivosti o les o škodách spôsobovaných zverou v mladých porastoch do 10 rokov k rokom 2019 až 2023.

Metodika

Prevzaté a spracované boli vždy údaje z programov starostlivosti o les za posledných 10 rokov ku poslednému roku. To znamená že napríklad údaj k roku 2022 zahŕňa údaje o porastoch od roku 2013 až 2022, údaje k roku 2023 zase zhrňujú roky 2014 až 2023. Dôvodom takéhoto zhrnutia je nerovnomerná kontrola porastov v jednotlivých okresoch v jednotlivých rokoch. Keďže škody zverou sú v jednotlivých okresoch rôzne, mali by výsledné údaje za jednotlivé roky veľký rozptyl výsledkov. Pre vyhodnotenie sme si vybrali porasty do 10 rokov, pretože sú na nich škody zverou každý rok najlepšie identifikovateľné.

Z databáz sme vybrali súhrnné informácie o škodách zverou k rokom 2019 až 2023. Najprv sme v každom poraste zisťovali drevinovú skladbu a či a v akom rozsahu boli jednotlivé dreviny poškodené zverou. Na základe zastúpenia, zakmenenia, výmery porastu (etáže) a intenzity poškodenia sme v každom poraste vypočítali redukovanú plochu poškodenej dreviny. Samostatne sme vyhodnocovali údaje o počte poškodenej porastov v nadväznosti na celkový počet porastov do 10 rokov a údaje o rozlohe redukovanej plochy poškodenej drevín sme porovnávali s celkovou výmerou etáže porastu. Následne sme vypočítali % počtu poškodenej porastov, resp. podiel plochy poškodenej porastov vzhľadom na výmeru porastu alebo etáže. Údaje sme tiež spracovali samostatne aj pre každý okres, pričom sme pre prehľadnejšie zobrazenie na mape zaradili okresy do viacerých kategórií.

Výsledky

Ku každému roku sme spracovali viac ako 100 000 mladých porastov do 10 rokov. Ako je možné vidieť v tabuľke 1, výmera poškodenej redukovanej plochy postupne narastá a k roku 2023 sme zaznamenali viac ako 10 000 ha zverou poškodenej redukovanej plochy porastov. Dalo by sa argumentovať, že narastá aj výmera porastov, avšak postupný nárast zaznamenávame nielen pri absolútnych hodnotách výmery, ale aj pri sledovaní podielu poškodenej plochy vzhľadom na výmeru porastov. V tabuľke 1 môžeme pozorovať aj postupný nárast podielu poškodenej redukovanej plochy na výmere etáže. Zaujímavé je v tomto kontexte zistenie po-

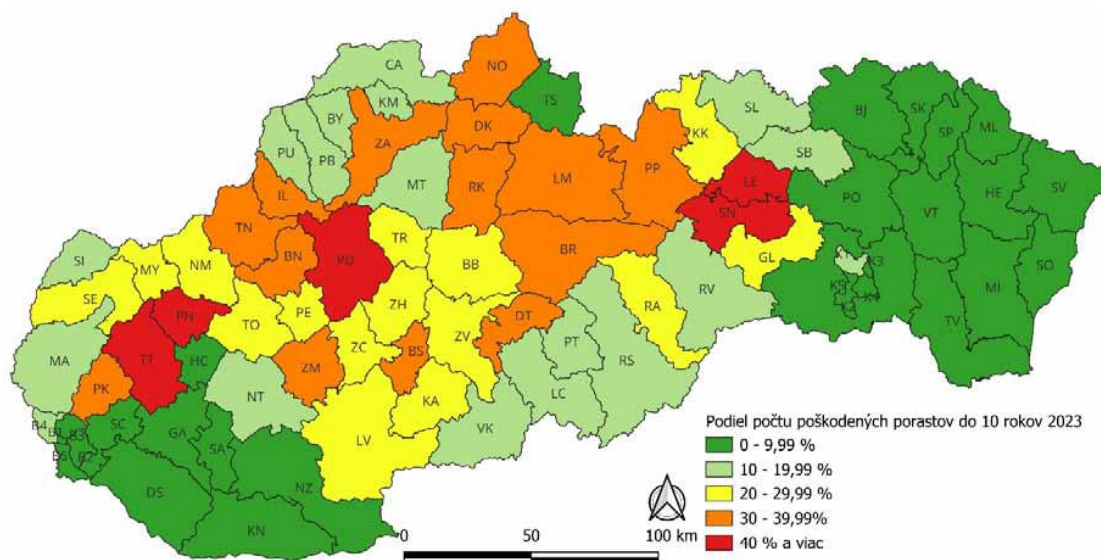
klestu podielu počtu poškodených porastov na celkovom počte porastov. Táto situácia naznačuje, že škody zverou nie sú distribuované rovnomerne, ale mení sa ich intenzita. Inak povedané, poškodených môže byť menej porastov, avšak tie, ktoré sú poškodzované sú poškodzované stále vo väčšom rozsahu.

Tabuľka 1. Škody zverou v mladých porastoch podľa PSL k rokom 2019 až 2023.

Table 1. Game damage in young forest stands according to FMP data (2019–2023).

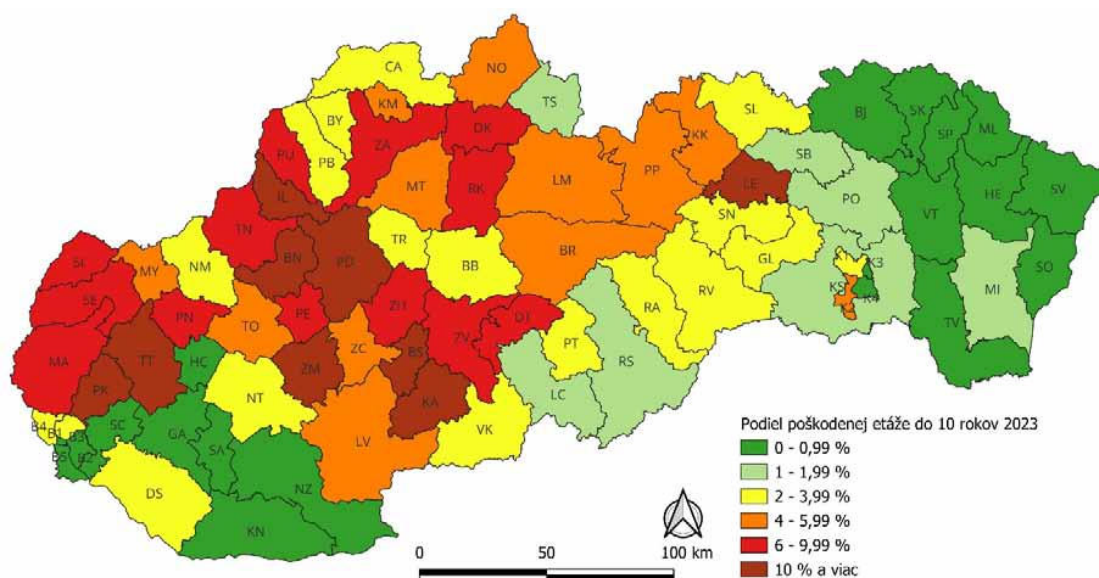
	2019	2020	2021	2022	2023
Počet JPRL	103 828	106 177	107 226	109 268	110 607
Výmera porastov (ha)	341 790,03	353 530,46	358 466,50	368 419,00	372 746,82
Súčet poškodených redukovaných plôch (ha)	8 565,72	9 026,53	9 622,57	9 816,98	10 000,10
Súčet z Celková plocha poškodeného porastu (ha)	73 377,76	77 255,12	80 513,44	80 961,03	80 534,05
Súčet z Celková plocha redukovanej poškodenej etáže (ha)	47 958,53	49 959,33	51 691,23	51 734,47	51 552,56
Počet z početnosť poškodených porastov	22 582	23 083	23 912	23 975	24 012
Podiel z celkovej plochy porastu (%)	2,51	2,55	2,68	2,66	2,68
Podiel poškodených redukovaných plôch z výmery etáže (%)	3,88	3,94	4,19	4,23	4,32
Podiel poškodených redukovaných plôch z redukovanej etáže (%)	5,16	5,23	5,55	5,62	5,75
Podiel počtu poškodených porastov z počtu porastov (%)	21,75	21,74	22,30	21,94	21,71
Podiel plochy poškodených porastov na celkovej ploche porastov (%)	21,47	21,85	22,46	21,98	21,61

Na obrázkoch 1 a 2 môžeme pozorovať poškodenie mladých porastov v jednotlivých okresoch. Na obrázku 1 je znázornený podiel počtu poškodených porastov na celkovom počte porastov do 10 rokov. Najčastejšie sú tak poškodzované porasty v okresoch Trnava, Piešťany, Prievidza, Spišská Nová Ves a Levoča. V týchto okresoch je zverou poškodených viac ako 40 % mladých porastov. Veľmi zaujímavý je v tomto smere okres Tvrdošín, ktorý je podľa našich údajov poškodzovaný významne menej ako okolité okresy Námestovo, Dolný Kubín a Liptovský Mikuláš.

Obrázok 1. Podiel počtu poškodených porastov do 10 rokov na celkovom počte týchto porastov v okresoch.

Figure 1. Share of the number of damaged stands in the total number of stands in the districts.

Obrázok 2. Podiel poškodených redukovaných plôch z výmery etáže mladých porastov do 10 rokov.
Figure 2. The share of the damaged area of young stands in individual districts.

Na obrázku 2 je zobrazený podiel plochy poškodených redukovaných plôch na výmere etáže. Táto mapa zobrazuje skôr ako intenzívne sú poškodzované porasty v jednotlivých okresoch. Ako je možné pozorovať viac ako 10 % plochy etáže porastov do 10 rokov je poškodených v okresoch Pezinok, Trnava, Ilava, Bánovce nad Bebravou, Prievidza, Zlaté Moravce, Banská Štiavnica, Krupina a Levoča. Zaujímavý je opäť okres Tvrdošín, ktorý aj v tejto mape vykazuje relatívne menšie poškodenie ako okolité okresy.

Pri porovnaní oboch máp je dôležité si všimnúť okresy ako napríklad Skalica, Malacky alebo Krupina. Kým v prvej mape podielu počtu poškodených porastov patria k tým lepším alebo priemerným okresom, v druhej mape porovnania intenzity poškodenia ich radíme skôr k tým intenzívne poškodzovaným okresom. To napovedá, že v týchto okresoch je poškodenie v porastoch značne nevyrovnané. Kým v niektorých oblastiach okresu sú poškodené porasty málo, inde sú naopak poškodzované vysoko intenzívne.

Záver

Získať relevantné údaje o škodách zverou je v súčasnej dobe na Slovensku veľmi zložitá. Údaje z PSL nie sú ideálne ale patria k tomu najlepšiemu čo je k dispozícii. Predpokladáme, že aj tieto údaje sú v určitom rozsahu podhodnotené. Z výsledkov môžeme pozorovať, že trend poškodenia mladých porastov zverou je postupne stúpajúci a že škody zverou nie sú všade na Slovensku rovnako vysoké. Je však potrebné poznamenať, že aj keď by sa mohlo z uvedených máp zdať, že v niektorých okresoch nie sú škody spôsobené zverou v lesoch problémom, nemusí to tak byť. Kategórie v mapách boli zvolené tak aby v prvom rade ukázali rozdiely v jednotlivých okresoch. Takže zelená farba okresu ešte neznamená, že tam problém so škodami nie je, znamená to, že je tam problém so škodami menší ako v iných okresoch. Aj preto plánujeme v nasledujúcom období metodiku zisťovania poškodenia ďalej spresňovať.

Podakovanie

Túto prácu podporila Agentúra na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-19-0116, APVV-19-0119, APVV-22-0399, APVV-21-0131, APVV-22-0545 a APVV-23-0156; Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na základe položky č. 08V0301 (Promoles) a projektu „Príroda blízke riešenia pre adaptáciu lesov na zmenu klímy“ (403201DJP9, Interreg SK–CZ 2021–2027), spolufinancovaného EÚ z prostriedkov EFRR.

ADRESA

Ing. Andrej Gubka, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Stredisko Lesníckej ochrannárskej služby
Lesnícka 11
SK–969 01 Banská Štiavnica
e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org